

Crna Gora

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i
vodoprivrede

Adresa: Rimski trg 46,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 482 828
fax: +382 20 482 926
www.mpr.gov.me

Broj:

Datum: 16. 04. 2024. godine, Podgorica

Na osnovu člana 92 stav 1 Zakona o veterinarstvu („Sl. list CG“, broj 30/2012, 48/2015, 52/2016 i 43/2018), Pravilnika o monitoringu rezidua u životinjama i proizvodima životinjskog porijekla („Sl. list CG“, broj 3/17), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donosi

PROGRAM MONITORINGA REZIDUA U HRANI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA I HRANI ZA ŽIVOTINJE ZA 2024. GODINI

Nacionalni plan kontrole rezidua zasnovan na riziku

Cilj: Radi zaštite javnog zdravlja i izvoza crnogorskih proizvoda na tržište Evropske unije, vrši se sistematsko praćenje i otkrivanje prisutnosti rezidua nedozvoljenih supstanci i veterinarskih lijekova radi praćenja poštovanja karence i pravilne upotrebe, pesticida i kontaminanata životine sredine u živim životinjama, njihovim izlučevinama, tjelesnim tečnostima, tkivima i proizvodima životinjskog porijekla, hrani za životinje i vodi za napajanje životinja, a koje mogu biti štetne za zdravlje ljudi i zdravlje životinja.

Planiranim i sistematskim uzimanjem uzoraka vrši se provjera upotrebe dozvoljenih lijekova u liječenju životinja koje i/ili čiji se proizvodi koriste kao hrana kao i kontrola poštovanja karence za upotrijebljeni veterinarski lijek od strane držaoca životinja kao i kontrola prisutnosti kontaminanta u proizvodima životinjskog porijekla u hrani i vodi za napajanje životinja.

Zahtjevi Evropske unije za kontrolu rezidua: Treće zemlje, kako bi mogle da izvoze životinje namenjene za ishranu ljudi i određene proizvode od životinjskog porekla namenjene za ishranu ljudi u EU, treba da ispune uslove za zdravlje životinja, javno zdravlje i **zahteve za kontrolu rezidua**. Plan kontrole monitoringa rezidua mora da zadovolji zahtjeve koji važe u Evropskoj uniji za kontrolu rezidua, kako bi zemlja bila uvrštena na listu trećih zemalja u Aneksu -1 Uredbe (EU) 2021/405. Evropska komisija utvrđuje listu trećih zemalja sa odobrenim planovima za kontrolu rezidua za životinje i životinjske proizvode, na osnovu procjene planova i prateće dokumentacije koju su podnose treće zemlje koje žele da budu uvrštene na listu trećih zemalja u Aneksu -1 Uredbe (EU) 2021/405. Komisija redovno ažurira listu u skladu sa najnovijim informacijama. Izmjene i dopune liste vrše se uz pozitivno mišljenje EU Zemalja članica. U cilju pomoći trećim zemljama, Komisija je pripremila Vodič o zahtevima EU za unos životinja i proizvoda životinjskog porekla: Plan kontrole farmakološki aktivnih supstanci, pesticida i kontaminanata. Ovaj dokument ima za cilj da pomogne trećim zemljama u pripremi i dizajnu Plana kontrole monitoringa rezida. Pripremljen Plan kontrole, u skladu sa Vodičem i formama/dokumentima za pripremu Programa iz Vodiča, potrebno je poslati Evropskoj komisiji do 31. marta 2024. godine, radi odobrenja. Uprava izvještava Evropsku komisiju o sprovođenju Plana kontrole monitoringa rezida u prethodnoj godini (izvršenju plana, broju neusaglašenih laboratorijskih izvještaja i postupanju po njima) kao i planu za tekuću godinu najkasnije do 31. marta tekuće godine.

Pravni osnov: Program mjera bezbjednosti i kvaliteta hrane i hrane za životinje (Broj: 04-312/24-2346/1 28. marta 2024. Godine), Zakon o bezbjednosti hrane („Službeni list CG“, broj 57/15), Zakon o veterinarstvu („Službeni list CG“, br. 30/12, 48/15, 52/16 i 43/18.); Zakon o lijekovima („Službeni list CG“, br. 30/12, 48/15 i 52/16); Pravilnik o monitoringu rezidua u životinjama i proizvodima životinjskog porijekla („Službeni list CG“, broj 3/17); Pravilnik o maksimalno dozvoljenim količinama rezidua farmakološki aktivnih supstanci veterinarskih lijekova u proizvodima životinjskog porijekla („Službeni list CG“, broj 18/24); Pravilnik o metodama kontrole rezidua u životinjama i proizvodima životinjskog porijekla „Službeni list CG“, broj 82/23); Pravilnik o maksimalno dozvoljenim količinama nepoželjnih materija u hrani za životinje („Službeni list CG“, broj 15/15); Naredba o zabrani upotrebe i tretiranja životinja određenim supstancama i veterinarskim lijekovima („Službeni list CG“, broj 17/24); Uredba o maksimalno dozvoljenim količinama kokcidiostatika i histomonostatika u hrani („Službeni list CG“, broj 8/23); Uredba o maksimalno dozvoljenim količinama kontaminanata u hrani („Službeni list CG“, br. 48/16, 66/19, 131/21 i 7/23); Uredba o maksimalno dozvoljenim količinama nepoželjnih materija u hrani za životinje („Službeni list CG“, br. 31/17 i 40/18); Pravilnik o maksimalnom nivou rezidua sredstava za zaštitu bilja na ili u bilju, biljnim proizvodima, hrani ili hrani za životinje („Službeni list CG“, br. 21/15, 44/15, 34/19, 82/20, 92/20, 130/21 i 9/22); Uredba o

Crna Gora

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i
vodoprivrede

Adresa: Rimski trg 46,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 482 828
fax: +382 20 482 926
www.mpr.gov.me

dodacima hrani za životinje i premiksima koji se mogu stavljati na tržište ("Službeni list CG" br. 7/18, 46/18, 44/19, 120/20 i 9/23); Uredba o zahtjevima za proizvodnju i stavljanje u promet medicinirane hrane za životinje ("Službeni list CG", broj 51/17) i Uputstvo za uzimanje uzoraka i sprovođenje programa monitoring druga dokumenta od značaja za sprovođenje ovog programa.

Ostala dokumenta: Sprovedbena Uredba Komisije (EU) 2022/1646 o ujednačenom praktičnom uređenju za sprovođenje službenih kontrola upotrebe farmakološki aktivnih supstanci koje su odobrene kao veterinarsko lijekovi ili kao dodaci hrani za životinje i upotrebe zabranjenih ili neodobrenih farmakološki aktivnih supstanci i njihovih ostataka, o posebnoj sadržaju višegodišnjih nacionalnih planova kontrola i o posebnoj uređenju za njihovu izradu

Delegirana Uredba Komisije (EU) 2022/1644 o dopuni Uredbe (EU) 2017/625 Evropskog parlamenta i Vijeća posebnim zahtjevima u pogledu sprovođenja službenih kontrola upotrebe farmakološki aktivnih supstanci koje su odobrene kao veterinarski lijekovi ili kao dodaci hrani za životinje i zabranjenih ili neodobrenih farmakološki aktivnih supstanci i njihovih ostatak.

Priručnik Evropske komisije od 16 oktobra 2023. godine o zahtjevima za pripremu programa monitoringa rezidua za zemlje koje nisu članice EU i koje izvoze proizvode u EU:
https://food.ec.europa.eu/document/download/a2661e60-c1cc-4b0f-98bc-ee5edcf17c9c_en?filename=cs_vet-med-residues_animal-imports-non-eu_brochure_en.pdf

Forme za pripremu Plana kontrole i slanja Komisiji: Vodič Evropske komisije propisuje forme za pripremu Plana kontrole. Plan je potrebno pripremiti i poslati Evropskoj komisiji u propisanim formama. Proizvodi, grupe supstanci i jedinjenja koja se ispituju, matriksi koji se ispituju, laboratorijske metode, granice detekcije, nivoi za preduzimanje mjera i broj uzoraka dati su **u propisanim formama u Prilogu 1 ovog Programa** (u elektronskoj formi). Informacija o nacionalnom sistemu Plana kontrole rezidua (legislativa, organizacija i ovlašćenja nadležnog organa, laboratorije, sistem autorizacije lijekova) dati su u **Prilogu 2 ovog Programa** (u elektronskoj formi).

Organizacija:

Vrste proizvoda: Prisutnost supstanci i grupe farmakološki aktivnih materija ili njihovih metabolita i pesticida i kontaminanata ispituju se u živim životinjama (izlučevinama i tjelesnim tečnostima) i proizvodima koji se koriste za ishranu ljudi, kao i u hrani za životinje i vodi za napajanje, po potrebi. Ove godine ispitivaće se goveda, ovce/koze, živina, akvakultura, mlijeko kravlje, med i crijeva. Uzimajući u obzir obim proizvodnje i ako u skladu sa obimom proizvodnje broj uzoraka u okviru date grupe ne prelazi 5 (na godišnjem nivou) moguće je vršiti uzorkovanje na dati proizvod i datu grupu supstanci svake dvije godine. U 2023. godini nije ispitivana živina (grupa A i B) i akvakultura (grupa A i B). Ove godine ne ispituju se svinje (sve grupe), ostalo mlijeko (sve grupe, osim kontaminenata) i jaja (sve grupe, osim pesticida).

Grupe i supstance koje se ispituje: Odabir supstanci koje se analiziraju vrši se u skladu sa zakonskim propisima i u skladu sa analizom rizika. U okviru grupe A ispituju se zabranjene i neautorizovane supstance (zloupotreba); u okviru grupe B ispituju se autorizovane supstance (prećenje poštovanja karence); u okviru grupe Pesticidi ispituju se pesticidi u skladu sa višegodišnjim planom (Commission Implementing Regulation (EU) 2024/989) i u okviru grupe kontaminenata ispituju se odgovarajući kontaminanti.

Mjesto uzorkovanja: Uzorci se uzimaju na gazdinstvima, ribnjacima, objektima za proizvodnju meda, objektima za proizvodnju mlijeka, objektima za proizvodnju crijeva i klanicama.

Broj uzoraka: Broj uzoraka preračunava se u odnosu na vrstu i obim nacionalne proizvodnje, a raspoređuje u skladu sa analizom rizika.

Analiza rizika: Analiza rizika se se zasniva na prethodnim kontrolama i nalazima, prisutnosti određenih lijekova i sumnje na zloupotrebu lijekova i zabranjenih supstanci, RASFF notifikacijama, EFSA

Crna Gora

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i
vodoprivrede

Adresa: Rimski trg 46,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 482 828
fax: +382 20 482 926
www.mpr.gov.me

izveštajima, dostupnosti laboratorijskih metoda, informacijama o upotrebi i zloupotrebi supstanci u susjednim zemljama, nacionalnim i ostalim studijama o korišćenju lijekova i zabranjenih supstanci.

Uzorkovanje i odabir uzorka: Uzorkovanje je ciljano (protokoli ciljanog ili usmjerenog uzorkovanja osmišljeni su tako da povećaju intenzitet inspekcija na proizvode i životinje za koje se smatra da imaju veći potencijal neusaglašenosti u odnosu na opštu populaciju). Uzorkovanje, obilježavanje, čuvanje i slanje uzoraka vrši se u skladu sa Uputstvom za uzimanje uzoraka i sprovođenje programa monitoring iz 2016. godine (inovirana verzija iz 2023. godine), Prilogom 3 Pravilnika o metodama kontrole rezidua u životinjama i proizvodima životinjskog porijekla "Službeni list CG", broj 82/23) i ostalim propisima/pravilnicima za uzorkovanje hrane i hrane za životinje, instrukcijama i pisanim dokumentima.

Učestalost uzorkovanja: Uzorkovanje će se sprovoditi kontinuirano tokom čitave godine, u skladu sa mjesečnim nalogima za uzorkovanje. Med, ostalo mlijeko i ovce/koze će se uzorkovati u skladu sa sezonskim varijacijama.

Period realizacije: Tokom cijele godine (1. april 2024. godine - 31. mart 2025. godine).

Mjere: U slučaju pojave rezidua nedozvoljenih supstanci kod životinja ili u proizvodima životinjskog porijekla mjere koje se preduzimaju utvrđene su Zakonom o veterinarstvu ("Službeni list CG", br. 30/2012, 48/2015, 52/2016 i 43/2018), Zakonom o bezbjednosti hrane ("Službeni list CG", broj 57/15) i Pravilnikom o monitoringu rezidua u životinjama i proizvodima životinjskog porijekla ("Sl. listu CG", broj 3/17).

Laboratorija koja vrši analize i metode analize: Laboratorija koja vrši ispitivanje uzoraka uzetih za sprovođenje Plana je Centar za ekotoksikološka ispitivanja (CETI). Sve metode koje se koriste za ispitivanje uzoraka moraju biti validovane u skladu sa zahtjevima Pravilnika o metodama kontrole rezidua u životinjama i proizvodima životinjskog porijekla "Službeni list CG", broj 82/23). Za metode i analize za koje CETI nije sproveo validaciju, CETI će podugovoriti laboratorije iz okruženja: Veterinarski Hrvatski Institut (Zagreb) i Institut za tehnologiju i higijenu mesa (ITHM, Begorad).

U tabeli 1 predstavljene su vrste životinja i proizvoda, supstance i raspored broja uzoraka.

Tabela 1

Broj uzoraka po proizvodima											
Kod	Grupa supstanci	Goveda	Ovce/Ko ze	Živin a	Akvakult ura	Mlije ko	Ostalo mlijeko	Jaj a	Me d	Crije va	Ukup no
A1a	Stilbens	8	1								9
A1b	Anti-thyroid agents	8	1								9
A1c	Steroids (with androgenic, estrogenic or progestagenic activity)	7	1		1						9
A1d	Resorcylic acid lactones	8	1								9
A2e	Beta-agonists	7	1	2					5		10
A2a	Chloramphenicol	17	5	5	5	10			3	5	52
A2b	Nitrofurans	8	2	2	4	4			3		23
A2c	Nitroimidazoles	8	2	2	2	4			3		21
A2d	Other A2 substances	4	1	1							6
A3a	Dyes				4						4
A3b	Plant protection products and biocides			1	1						2
A3c	Unauthorised antimicrobials	4	5	5	5	5			10		34
A3d	Unauthorised coccidiostats, histomonostats and other antiparasitics	7	3	6		5					21

Crna Gora

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i
vodoprivrede

Adresa: Rimski trg 46,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 482 828
fax: +382 20 482 926
www.mpr.gov.me

	Unauthorised anti-inflammatories, sedatives, and other pharmacologically active substances										
A3f		2	2	1	5					10	
B1a	Antimicrobials	30	15	10	10	20				85	
B1b	Insecticides, fungicides, anthelmintics and other antiparasitic agents	10	5	3	2	10			14	44	
B1c	Sedatives										
B1d	NSAIDs, corticosteroids and glucocorticoids	5		1		5				11	
B1e	Other pharmacologically active substances										
B2	Authorised coccidiostats and histomonostats	3		5						8	
Pesticidi	Organochlorinated compounds	12					12			24	
	Organophosphate compounds										
	Carbamates										
	Pyrethroids										
	Others										
Kontamine nti	Halogenated persistent organic pollutants	3	2							5	
	Metals	7	3							10	
	Mycotoxins					25	10			35	
	Others Mycotoxins										
Ukupno		158	50	44	39	88	10	12	35	5	441

NAPOMENA: Uzorci crijeva će se analizirati na tri grupe supstanci (hloramfenikol, nitrofurani, nitroimidazoli)

Uzorci masti goveda i jaja na pesticide analiziraće se na 3 grupe supstanci

Odgovorna institucija za sprovođenje: Uprava – Sektor veterine, Odsjek za veterinarsku djelatnost, veterinarske lijekove, antimikrobnu rezistenciju i monitoring rezidua, Odsjek za veterinarsku inspekciju i ovlaštena laboratorija. Nosioci poslova: - ovlaštena laboratorija; - odsjek za veterinarsku djelatnost, veterinarske lijekove, antimikrobnu rezistenciju i monitoring rezidua; - veterinarska inspekcija.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donosi Program monitoringa rezidua u hrani životinjskog porijekla i hrani za životinje.

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove:

- Sektor veterine, pomoćnik direktora – koordinator i supervizor odsjeka i veterinarske inspekcije;
- Odsjek za veterinarsku djelatnost, veterinarske lijekove, antimikrobnu rezistenciju i monitoring rezidua – planiranje, praćenje, koordinacija sprovođenja i izvještavanje programa,
- Odsjek za veterinarsku inspekciju – uzrokovanje i slanje u laboratoriju,

Crna Gora

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i
vodoprivrede

Adresa: Rimski trg 46,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 482 828
fax: +382 20 482 926
www.mpr.gov.me

Na osnovu dobijenih rezultata obezbjeđuje se blagovremeno i preventivno preduzimanje mjera, neophodnih za obezbjeđivanje stavljanja na tržište bezbjedne hrane životinjskog porijekla i zaštite javnog zdravlja.

Sredstva: Sredstva za sprovođenje ovog Programa obezbijeđena su u budžetu Crne Gore za 2024.godinu, Organizacioni kod 41107 (Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove), Program 16 002 (Poljoprivreda), Potprogram 16 002 005 (Bezbjednost hrane, veterina i fitosanitarni poslovi), Aktivnost 16 002 005 002 (Monitoring bezbjednosti hrane). Finansiranje: Budžet Crne Gore – 100.000,00 € (finansije za komponentu 1.1 za Nacionalni plan kontrole rezidua zasnovan na riziku).

Napomena: Ministarstvo zadržava parvo izmjene Plana u skladu sa najnovijim saznanjima i rizicima.

MINISTAR

Vladimir Joković

